

A Pécsi Ítéltábla a dr. Farkas László ügyvéd (fél címe) által képviselt **I.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe, tartózkodási helye: ...) I. rendű, **II.rendű felperes neve** II. rendű és **II.rendű felperes neve** II. rendű (... alatti lakos) felpereseknek - a Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lendvai András ügyvéd, fél címe) által képviselt **alperes neve** (címe)alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2016. október 4. napján kelt 19.P.21.524/2015/19. számú ítélete ellen a felperesek által 20. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja.

A II. és III. rendű felpereseket az állam javára terhelő le nem rótt elsőfokú eljárási illetékre vonatkozó rendelkezés tekintetében részben megváltoztatja, és az illeték összegét 205.400 (kettőszázötezer-négyszáz) forintra felemeli.

Kötelezi az I., II. és III. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek tizenöt napon belül 108.700 (egyszáznyolcezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II. és III. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására - 273.800 (kettőszázhetvenháromezer-nyolcszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes mint adós és zálogkötelezett, a II. és III. rendű felperesek mint zálogkötelezettek 2007. június 20. napján az alperes jogelődjével, az **E Zrt.**-vel egy közjegyzői okiratba foglaltan kettő, önálló zálogjoggal biztosított, szabad felhasználású deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek.

A ... ügyletazonosítójú kölcsönszerződésben (a továbbiakban: 1. számú szerződés) a hitelező arra vállalt kötelezettséget, hogy az I. rendű felperes, mint adós részére a megjelölt életbiztosítási szerződéshez kapcsolódóan 112.826 svájci frank összegű CHF devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújt. Az I. rendű felperes tudomásul vette, hogy a bank a kölcsön összegéből legfeljebb 15.090.000 forintnak megfelelő devizaösszeget folyósít (folyósítási limit), az igénybe nem vett résszel a kölcsön összege automatikusan csökken. A hat hónapos kamatperiódusonként változó ügyleti kamatláb induló mértéke 4,6 % volt, emellett az I. rendű felperest évi 1,9 % induló mértékű kezelési költség terhelte, a teljes hiteldíjmutató 6,95 %-ot tett ki. A folyósítást követő hónaptól a folyósítás napjának megfelelő naptári napokon esedékessé váló törlesztőrészletek az ügyleti kamatot

és a kezelési költséget tartalmazták, a tőke 21, 56, illetve 23 %-a az életbiztosítás feltételeihez igazodóan három részletben, 2017., 2022. és 2026. május 16. napján vált esedékessé.

A ... ügyletazonosító számú kölcsönszerződésben (2. számú szerződés) az alperes jogelődje 30.617 svájci frank összegű CHF devizanemben nyilvántartott kölcsön folyósítására vállalt kötelezettséget a megjelölt életbiztosítási szerződés megkötésére figyelemmel. E kölcsön esetében a folyósítási limit 4.095.000 forint volt. A hirdetményben meghatározott kamatperiódusonként változtatható mértékű ügyleti kamat induló mértéke 5,7 %-ot, a kezelési költség induló mértéke 1,9 %-ot, a teljes hiteldíjmutató 8,13 %-ot tett ki. Az I. rendű felperesnek havonta az esedékessé váló ügyleti kamatot és a kezelési költséget kellett törlesztenie 193,91 CHF induló részletben, míg a tőke a szerződés szerint egy összegben, 2017. május 16. napján járt le.

A kölcsönszerződéseket a felperések közös tulajdonában álló fonyódi ingatlanra alapított önálló zálogjog biztosította.

Mindkét kölcsönszerződés I.10. pontja kockázatfeltáró nyilatkozat címszó alatt tartalmazta az I. rendű felperesnek azt a kijelentését, hogy a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van, így különösen azzal az árfolyamkockázattal, hogy a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke a forint árfolyamának gyengülése esetén akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával tudomásul vette, hogy ennek a kockázatnak a vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. A kölcsönszerződésekhez az árfolyammozgásból adódó esetleges változások fedezetére kisebb összegű hitelkeret-szerződés kapcsolódott.

A záró rendelkezések között a szerződések A/V.4., illetőleg B/V.4. pontja tartalmazta, hogy a bank valamennyi szerződő fél részére a szerződés aláírását megelőzően kellő időben átadta az üzletszabályzatot. A felperések kijelentették, hogy a hitelező üzletszabályzatát és hirdetményét megismerték, magukra kötelezőnek elfogadták.

A kölcsönszerződésekkel kapcsolatban a felülvizsgált elszámolás megtörtént.

A felperések módosított kereseti kérelmükben (19.P.21.524/2015/3. szám) annak megállapítását kérték, hogy a közjegyzői okiratba foglalt deviza alapú kölcsönszerződések, azok közjegyzői okiratba foglalása, a kapcsolódó önálló zálogjogot alapító szerződések és hitelkeret-szerződések teljes egészében semmisek, mert a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 212.§-ába, 213.§ (1) bekezdésébe, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 205/A.§ (2) bekezdésébe, 209/A.§ (2) bekezdésébe ütköznek. Kérték az érvénytelen szerződések érvényessé nyilvánítását és annak megállapítását, hogy az 1. számú kölcsönszerződésből eredően az alperest összesen 20.865.546 forint illeti meg, a teljesített 18.692.505 forintra figyelemmel a fennmaradó tartozásuk 2.173.039 forint, az alperes számításához képest 11.448.549 forint a túlfizetés. A 2. számú kölcsönszerződés alapján 6.621.111 forint az összes fizetési kötelezettség, megfizettek 5.371.007 forintot, a fennmaradó tartozásuk 1.250.104 forint, 2.438.031 forint a beszámítani kért különbözet.

A felperések az érvénytelenséghez vezető okként arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés a teljes hiteldíjmutatót csak összességében határozza meg, de nem részletezi, hogy annak számításánál az alperes jogelődje mit vett, illetve mit nem vett figyelembe. Hiányos a kölcsönszerződés azért is, mert az alperes jogelődje nem tüntette fel a hitelszerződésben az összes költség változására vonatkozó becslést. Érvénytelennek állították a megállapodásnak az általános szerződési feltételek

megismerésére vonatkozó rendelkezéseit, mert az üzletszabályzatot ténylegesen nem ismerték meg, azt nem bocsátották a rendelkezésükre. Kiemelték továbbá, hogy az árfolyamkockázat rájuk hárítása tisztességtelen szerződési feltétel volt, a devizaárfolyam kockázatát sem a bankban, sem a közjegyzőnél senki nem ismertette velük, sőt arra biztatták őket, hogy mindenképpen deviza alapú kölcsönt vegyenek fel.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, az I., II. és III. rendű felpereseket egyetemlegesen az alperes részére 127.000 forint perköltség, a II. és III. rendű felpereseket egyetemlegesen az állam javára 36.000 forint feljegyzett eljárási illeték megfizetésére kötelezte. Ítéletének indokolásában a közokiratba foglalt kölcsönszerződés, mint okirati bizonyíték alapján, ellentétes tartalmú bizonyítékok hiányában tényként kezelte, hogy az üzletszabályzatot és a hirdetményben foglaltakat az ügyletkötő felperesek megismerték, részükre az üzletszabályzatot átadták. Megállapította, hogy a szerződés által tartalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatok a Hpt. 203.§ (7) bekezdés a) pontjában írtaknak teljes mértékben megfelelnek, a felperesek nem bizonyították, hogy téves vagy nem megfelelő tartalmú, félrevezető tájékoztatást kaptak volna. A szerződéskötés során elvárható magatartásra is figyelemmel nem értékelhető ilyenként az a hivatkozás, hogy a tájékoztatást nem értették meg. A teljes hiteldíjmutatóra, valamint a szerződéssel kapcsolatos költségek meghatározására vonatkozó felperesi hivatkozásokat is alaptalannak találta az elsőfokú bíróság, mivel a megállapodás az adós terheit megfelelően részletezte.

Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek. Kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatását és annak megállapítását, hogy a perbeli kölcsönszerződések, azok közjegyzői okiratba foglalása, a kapcsolódó önálló zálogjogot alapító szerződések, hitelkeret-szerződések érvénytelenek. Fellebbezésükben érvénytelenségi okként az üzletszabályzat, illetve a devizaárfolyam szerződéskötés előtti ismeretének hiányára hivatkoztak. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást nem teljes körűen tárta fel és abból téves következtetést vont le, nem nyert tisztázást, hogy az üzletszabályzatot a szerződéskötés előtt ténylegesen megkapták-e. Kifogásolták, hogy a szerződés készítésében közreműködő közjegyző tanúkénti kihallgatása előtt az elsőfokú bíróság elmulasztott az alperestől titoktartás alóli felmentést kérni, így a szerződéskötéssel kapcsolatos konkrét kérdést nem tudtak a tanúnak feltenni. A tanú a devizahiteles szerződések megkötésének általános gyakorlatáról nyilatkozva elmondta azonban azt, hogy a közjegyzői irodában az általános szerződési feltételek és a hirdetmény nem álltak rendelkezésre. Fellebbezésükben hivatkoztak az Európai Unió Bíróságának .../15. számú, ... a.s. kontra ... ügyben hozott ítéletére, melyből azt a következtetést vonták le, hogy az üzletszabályzatot a megállapodás megkötése előtt ténylegesen át kell adni, nem elegendő, ha a megállapodás csak utal arra, hogy átadták a dokumentumot. Álláspontjuk szerint a közjegyző tanúvallomása alapján megállapítható, hogy üzletszabályzatot a szerződéskötés előtt nem kaptak, ami önmagában megalapozza a szerződés érvénytelenségét. A 2016. szeptember 19-i tárgyaláson általuk előadottakra utalva kiemelték, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontjának megfelelően a szerződés tárgyát, mert nem tünteti fel sem a szerződéskötéskor aktuális, a kölcsönszerződés aláírásának napján alkalmazott devizaárfolyamot, sem egyéb devizaárfolyamot. Ezt azonban mindenképp meg kellett volna határozni, vagy úgy, hogy a hitelező az MNB árfolyamra utal, vagy úgy, hogy pontosan meghatározza a szerződéskötés napján aktuális árfolyamot.

Az elsőfokú eljárás befejezését és a fellebbezés előterjesztését követően az alperesi oldalon jogutódlás következett be, a másodfokú bíróság az A alperesi jogelődöt a perből elbocsátotta és az alperes alperesi jogutód perbelépését engedélyezte.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A felperesek a fellebbezési tárgyaláson kérték a per tárgyalásának felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt .../17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. Kérelmüket a másodfokú bíróság elutasította.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan állapította meg és az abból levont érdemi jogi következtetéseivel is egyetértett a másodfokú bíróság.

A felperesek fellebbezésükben elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy a perben nem nyert bizonyítást az üzletszabályzat részükről történő átvétele. A közjegyző tanúvallomása alapján álláspontjuk szerint egyértelműen megállapítható, hogy üzletszabályzatot a szerződéskötés előtt nem kaptak, amely önmagában megalapozza a szerződések érvénytelenségét.

Az 1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltétel akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.

A perbeli kölcsönszerződések A/V.4. és B/V.4. pontja szerint a bank valamennyi szerződő fél részére a szerződés aláírását megelőzően kellő időben átadta az üzletszabályzatot, amelyet a felperesek aláírásukkal igazoltak. A kölcsönszerződésben foglaltakkal szemben annak bizonyítására, hogy az üzletszabályzat átadása nem történt meg, a perben tanúként kihallgatott közjegyző tanúvallomása nem volt alkalmas. Azt kétségtelenül elmondta, hogy üzletszabályzat, általános szerződési feltétel nem volt a közjegyzői irodában, azonban azt is hangsúlyozta, hogy az irodába a felek már előzetesen megbeszélte, áttárgyalt szerződéssel érkeztek, és a megállapodás a bankkal történő egyeztetés folyamán alakult ki. Arra vonatkozóan pedig értelemszerűen vallomást tenni nem tudott - függetlenül attól, hogy az alperes a titoktartás alóli felmentést megadta-e vagy sem -, hogy a szerződéskötés folyamán milyen okiratok átadása történt meg.

Az alperes üzletszabályzata tehát a perbeli kölcsönszerződés részévé vált, annak hangsúlyozásával, hogy az üzletszabályzatnak a szerződés részévé válása nem a szerződés érvényességét érintő kérdés. Ha azt kellett volna megállapítani, hogy az üzletszabályzat megismerését az alperes jogelődje a felperesek számára nem tette lehetővé, a felperesek álláspontjával szemben ez sem vezetett volna közvetlenül a szerződések érvénytelenségéhez; kizárólag azt eredményezte volna, hogy a szerződés érvényességét a közjegyzői okiratba foglalt, minden kétséget kizáróan a szerződés részévé vált tartalom alapján kellett volna vizsgálni.

A fenti megállapításoknak a felperesek fellebbezésében hivatkozott uniós döntés (.../15. szám) sem mond ellent. Az Európai Unió Bírósága abban azt a megállapítást tette, hogy a hitelmegállapodást nem kell szükségszerűen egy dokumentumban elkészíteni, azonban az összes tartalmi elemnek nyomtatott formában vagy más adathordozón kell megjelennie, ami a perbeli esetben nem vitásan megtörtént.

Ugyancsak kimondta az Európai Unió Bírósága, hogy nem ellentétes az irányelvvel, ha a tagállam nemzeti szabályozása előírja az általános szerződési feltételek aláírását. Ebből a megállapításból

viszont nem következik, hogy az aláírás hiánya az uniós jogot sértene, vagyis aláírás nélkül az általános szerződési feltételek ne válhatnak a szerződés részévé.

A felperesek a szerződések érvénytelenségének megállapítását arra figyelemmel is kérték, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a szerződéskötéskori aktuális devizaárfolyamot (Hpt.213.§ (1) bekezdés a) pont). A felperesek az elsőfokú eljárásban azonban ezzel kapcsolatosan igényt nem érvényesítettek, így a Pp. 247.§ (1) bekezdése alapján a szerződés érvénytelensége iránti keresetüket a másodfokú eljárásban erre már nem alapíthatták. A fellebbezésben is hivatkozott, 2016. szeptember 19. napján megtartott tárgyaláson csak a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással kérték a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítását. Viszont még a tárgyaláson történt előterjesztés esetén sem lett volna lehetőség a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontjára alapítottan a kereset érdemi elbírálásának. Az ilyen tartalmú keresetváltoztatást a Pp. 146/A.§ (1) bekezdése alapján mint meg nem engedett keresetváltoztatást kellett volna az elsőfokú bíróságnak végzéssel elutasítania, mint ahogy tette a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjára alapított érvénytelenségi kereset kapcsán. A korábbiaktól eltérő más érvénytelenségi ok megjelölése ugyanis a keresettel érvényesített jog megváltoztatása, nem pedig újabb tények bejelentése, az a Pp. 146.§ (1) bekezdés a) pontjából következően keresetváltoztatásnak minősül, amelyre kötelező jogi képviselő esetében csak az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő harminc napon belül kerülhet sor. Az alperes 2016. január 12. napján érdemi védekezését előterjesztette, azt a 2016. január 19. napján megtartott tárgyaláson fenntartotta, így a 2016. szeptember 19. napján történt keresetváltoztatás meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősült volna.

A másodfokú bíróság a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmének teljesítését nem találta indokoltnak. A .../17. számú **I** és **K** előzetes döntéshozatali ügy, a Fővárosi Ítéltábla által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás valóban az árfolyamkockázat kérdésével kapcsolatos, de elsősorban annak tisztázására irányul, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó és a devizahitel-szerződések egyik fő tárgyának tekinthető feltétel tisztességtelen jellege a 93/13/EGK irányelv alapján egyáltalán vizsgálható-e.

A felperesek az árfolyamkockázat áthárításának tisztességtelenségével kapcsolatos érvelésüket a fellebbezésnek már nem tették részévé, így ez a kérdés a jelen per miként elbírálását nem érintette.

Az előzetes döntéshozatali eljárás szóban forgó kezdeményezése egyebekben az irányadó nemzeti jognak, a deviza törvények rendelkezéseinek azon az értelmezésén alapul, hogy az árfolyamréssel együtt az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségét is előíró tisztességtelen szerződési feltétel kiesésével az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel jogalkotási beavatkozás következtében ex tunc hatállyal vált a szerződés részévé. A kevesebből a többre (az árfolyam mikénti alkalmazásából az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére) típusú következtetésen alapuló, közvetett értelmezéshez azonban jogalkalmazói konszenzus nem fűződik. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává tett kérdések ennek megfelelően elsődlegesen nem valamely közösségi jogi aktus, hanem a nemzeti jog értelmezését igénylik, amit az Alaptörvény 28. cikkének értelmében az uniós jog primátusának elvét nem sértve a nemzeti bíróságoknak kell elvégezniük.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a feljegyzett ügyről szóló rendelkezése során a per tárgyának értékét meg nem határozhatóként vette figyelembe. Ezzel szemben a kereset pertárgyértéke a tartozás felperesek által állított összegére is figyelemmel összesen 3.423.143

forintban meghatározható. A feljegyzett elsőfokú eljárási illeték ehhez igazodóan az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42.§ (1) bekezdés *a)* pontja alapján 205.400 forint.

A Pp. 253.§ (3) bekezdésének második fordulata úgy rendelkezik, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül határoz a le nem rótt illeték megfizetéséről; ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének az illeték összegére vonatkozó rendelkezését megváltoztatta, és a II. és III. rendű felperesek által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét a meghatározható pertárgyértéknek megfelelő mértékre felemelte.

A felperesek fellebbezése eredménytelen volt, így a fenti pertárgyértékhez igazodóan a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésére és 82.§ (1) bekezdésére figyelemmel kötelesek megfizetni az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségét, melynek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés *a)* pontja, (5) bekezdése, 4/A.§-a alapján állapította meg.

Az I. rendű felperes személyes költségmentességben részesült, így ő a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megfizetésére nem köteles a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13.§ (1) bekezdésére figyelemmel. A feljegyzett fellebbezési illetéket az Itv.74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr. 13.§ (2) bekezdése alapján, a Pp. 78.§ (1) bekezdésére tekintettel a II. és a III. rendű felperesek kötelesek megfizetni.

Pécs, 2017. május 25.

. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogyicska Petra s.k. bíró